

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-351/12

OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s. przeciwko Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s.

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Krajský soud v Plzni)

Dyrektywa 2001/29/WE — Prawo autorskie i prawa pokrewne w społeczeństwie informacyjnym — Pojęcie publicznego udostępniania — Utwory transmitowane w pokojach zakładu uzdrowiskowego — Bezpośrednia skuteczność przepisów dyrektywy — Artykuły 56 TFUE i 102 TFUE — Dyrektywa 2006/123/WE — Swoboda świadczenia usług — Konkurencja — Wyłączne prawo zbiorowego zarządzania prawami autorskimi

Streszczenie – wyrok Trybunału (czwarta izba) z dnia 27 lutego 2014 r.

1. *Zbliżanie ustawodawstw — Prawo autorskie i prawa pokrewne — Dyrektywa 2001/29 — Harmonizacja niektórych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym — Publiczne udostępnianie — Pojęcie — Celowe doprowadzanie, za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych lub radiowych, sygnału do pokoi pacjentów zakładu uzdrowiskowego — Włączenie*

(dyrektywa 2001/29 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 3 ust. 1)

2. *Zbliżanie ustawodawstw — Prawo autorskie i prawa pokrewne — Dyrektywa 2001/29 — Harmonizacja niektórych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym — Artykuł 3 ust. 1 — Możliwość powołania się na ten przepis wobec jednostki — Brak — Obowiązki sądów krajowych — Obowiązek wykładni zgodnej — Granice — Poszanowanie ogólnych zasad prawa — Wykładnia prawa krajowego contra legem*

(dyrektywa 2001/29 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 3 ust. 1)

3. *Pytania prejudycjalne — Właściwość Trybunału — Granice — Pytania pozbawione w sposób oczywisty znaczenia dla sprawy i pytania hipotetyczne zadane w kontekście wykluczającym użyteczną odpowiedź — Pytania pozbawione związku z przedmiotem sporu przed sądem krajowym*

(art. 267 TFUE)

4. *Pytania prejudycjalne — Właściwość Trybunału — Granice — Właściwość sądu krajowego — Niezbędność orzeczenia prejudycjalnego oraz znaczenie zadanych pytań — Ocena przez sąd krajowy*

(art. 267 TFUE)

5. *Swoboda przedsiębiorczości — Swoboda świadczenia usług — Usługi na rynku wewnętrznym — Dyrektywa 2006/123 — Dodatkowe odstępstwa od swobody świadczenia usług — Zakres — Usługa świadczona przez organizację zbiorowego zarządzania prawami autorskimi użytkownikowi takich chronionych utworów — Włączenie — Brak stosowania art. 16 tej dyrektywy*

(dyrektywa 2006/123 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 16, art. 17 pkt 11)

6. *Swoboda świadczenia usług — Ograniczenia — Przepisy państwa członkowskiego zastrzegające, na jego terytorium, wykonywanie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi odnoszącymi się do określonych rodzajów chronionych utworów na rzecz jednej tylko organizacji zbiorowego zarządzania — Uzasadnienie względami interesu ogólnego — Ochrona praw własności intelektualnej — Dopuszczalność*

(art. 56 TFUE)

7. *Konkurencja — Przedsiębiorstwa publiczne i przedsiębiorstwa korzystające z przyznanych przez państwa członkowskie praw specjalnych lub wyłącznych — Stworzenie pozycji dominującej — Brak niezgodności samej w sobie z art. 102 TFUE*

(art. 102 TFUE, art. 106 ust. 1 TFUE)

8. *Konkurencja — Pozycja dominująca — Organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi mająca monopol ustawowy — Oznaki nadużycia — Narzucanie stawek znacząco wyższych od tych stosowanych w innych państwach członkowskich — Stosowanie wygórowanych stawek cenowych, które nie pozostają w rozsądnym związku z wartością ekonomiczną wykonanego świadczenia — Badanie przez sąd krajowy*

(art. 102 TFUE, art. 106 ust. 1 TFUE)

1. Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego wyłączającemu prawo autorów do zezwalania na publiczne udostępnianie ich utworów lub do zakazywania takiego udostępniania przez zakład uzdrowiskowy, działający jako przedsiębiorstwo handlowe, w drodze celowego doprowadzania, za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych lub radiowych, sygnału do pokoi pacjentów tego zakładu. Na powyższą wykładnię nie mają wpływu art. 5 ust. 2 lit. e), art. 5 ust. 3 lit. b) i art. 5 ust. 5 tej dyrektywy.

W istocie termin „udostępnienie” w rozumieniu tego przepisu oznacza każde transmitowanie chronionych utworów, niezależnie od wykorzystywanych środków lub procesów technologicznych.

Następnie należy przypomnieć, że termin „publiczny”, do którego nawiązuje omawiany przepis, oznacza, iż chodzi o nieokreśloną liczbę potencjalnych odbiorców, i zakłada dodatkowo dość znaczną liczbę osób. Co się tyczy w szczególności tego ostatniego kryterium, należy mieć na uwadze kumulatywny skutek wynikający z podania utworów do wiadomości potencjalnych odbiorców. W tym względzie szczególnie istotne jest to, ile osób ma dostęp do tego samego utworu równocześnie i kolejno po sobie. Tymczasem zakład uzdrowiskowy może, zarówno równocześnie, jak i sukcesywnie, pomieścić nieokreśloną, lecz znaczącą liczbę ludzi mogących odbierać transmisje w swoich pokojach.

Wreszcie aby nadawany utwór wchodził w zakres pojęcia „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, musi być on transmitowany nowym odbiorcom, czyli odbiorcom, których autorzy chronionych utworów nie brali pod uwagę, zezwalając na wykorzystywanie swoich utworów w ramach pierwotnego publicznego udostępnienia. Tymczasem, podobnie jak w przypadku klientów hotelowych, pacjenci zakładu uzdrowiskowego stanowią krąg takich nowych odbiorców.

Zakład uzdrowiskowy jest bowiem jednostką, która podejmuje działania w celu zapewnienia swoim pacjentom dostępu do chronionego utworu, mając pełną świadomość konsekwencji tych czynności. W braku takich działań pacjenci ci nie mogliby co do zasady korzystać z nadawanego utworu.

(por. pkt 25, 27–29, 31, 32, 41; pkt 1 sentencji)

2. Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że nie może być on powoływany przez organizację zbiorowego zarządzania w sporze pomiędzy jednostkami w celu wyłączenia stosowania sprzecznego z tym przepisem uregulowania państwa członkowskiego. Sąd rozpoznający taki spór ma jednak obowiązek dokonywania wykładni wspomnianego uregulowania tak dalece, jak to możliwe, w świetle treści oraz zamierzeń powyższego przepisu dyrektywy, aby uzyskać rozstrzygnięcie zgodne z realizowanym przez niego celem.

Jednakże spoczywający na sądzie krajowym obowiązek odniesienia się do treści dyrektywy przy dokonywaniu wykładni i stosowaniu odpowiednich przepisów prawa krajowego jest ograniczony przez ogólne zasady prawa i nie może służyć jako podstawa dla dokonywania wykładni prawa krajowego *contra legem*.

(por. pkt 45, 48; pkt 2 sentencji)

3. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 50)

4. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 56)

5. Artykuł 17 pkt 11 dyrektywy 2006/123 dotyczącej usług na rynku wewnętrznym należy interpretować w ten sposób, wyłącza on usługę świadczoną przez organ zbiorowego zarządzania prawami autorskimi użytkownikowi chronionych utworów z zakresu stosowania art. 16 tej dyrektywy.

Stąd też art. 16 dyrektywy 2006/123, jako nieznaający zastosowania należy interpretować w ten sposób, że nie stoi one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które zastrzega wykonywanie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi odnoszącymi się do określonych rodzajów chronionych utworów na terytorium tego państwa członkowskiego na rzecz jednej tylko organizacji zbiorowego zarządzania, uniemożliwiając tym samym użytkownikowi takich utworów skorzystanie z usług organizacji zbiorowego zarządzania mającej siedzibę w innym państwie członkowskim.

(por. pkt 65, 66; pkt 3 sentencji)

6. Uregulowanie państwa członkowskiego, które zastrzega wykonywanie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi odnoszącymi się do określonych rodzajów chronionych utworów na terytorium tego państwa członkowskiego na rzecz jednej tylko organizacji zbiorowego zarządzania, uniemożliwiając tym samym użytkownikowi takich utworów skorzystanie z usług organizacji zbiorowego zarządzania mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, stanowi ograniczenie swobody świadczenia usług. Owo ograniczenie nie znajduje uzasadnienia, chyba że odpowiada nadrzędnym względom interesu ogólnego, jest właściwe do tego, by zapewnić realizację celu zamierzonego w interesie ogólnym, i nie wykracza poza to, co niezbędne do jego osiągnięcia.

W tym względzie ochrona praw własności intelektualnej należy do tego rodzaju nadrzędnych względów interesu ogólnego. Ponadto uregulowanie, które w zakresie zarządzania prawami autorskimi odnoszącymi się do pewnej kategorii chronionych utworów przyznaje organizacji zbiorowego

zarządzania monopol na terytorium danego państwa członkowskiego, trzeba uznać za zdolne do zapewnienia ochrony praw własności intelektualnej, ponieważ pozwala ono na skuteczne zarządzanie tymi prawami oraz na skuteczną kontrolę ich wykonywania na wspomnianym terytorium.

Tymczasem nie okazuje się, by w odniesieniu do publicznego udostępniania utworów istniały na obecnym etapie rozwoju prawa Unii inne metody pozwalające na osiągnięcie tego samego poziomu ochrony praw autorskich poza tą opartą na terytorialnym charakterze ochrony tych praw, i w konsekwencji także na terytorialnym charakterze kontroli ich wykonywania, w którą to terytorialność wpisuje się omawiane uregulowanie. W tych okolicznościach nie można uznać, że wspomniane uregulowanie, uniemożliwiając użytkownikowi chronionych utworów skorzystanie z usług organizacji zbiorowego zarządzania mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, wykracza poza to, co konieczne do osiągnięcia celu ochrony praw autorskich.

Zważywszy na powyższe, art. 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie takiemu uregulowaniu państwa członkowskiego.

(por. pkt 69–72, 76, 78, 79; pkt 3 sentencji)

7. Sam fakt stworzenia, poprzez przyznanie praw specjalnych lub wyłącznych w rozumieniu art. 106 ust. 1 TFUE, pozycji dominującej nie jest jako taki sprzeczny z art. 102 TFUE. Państwo członkowskie narusza zakazy ustanowione w tych dwóch postanowieniach jedynie w przypadkach, gdy dane przedsiębiorstwo jest skłaniane, poprzez samo wykonywanie praw specjalnych lub wyłącznych, do nadużywania zajmowanej pozycji dominującej lub też gdy prawa te mogą stworzyć sytuację, w której dane przedsiębiorstwo zostaje skłonione do popełnienia takiego nadużycia.

(por. pkt 83)

8. Artykuł 102 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które zastrzega wykonywanie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi odnoszącymi się do określonych rodzajów chronionych utworów na terytorium tego państwa członkowskiego na rzecz jednej tylko organizacji zbiorowego zarządzania, uniemożliwiając tym samym użytkownikowi takich utworów skorzystanie z usług organizacji zbiorowego zarządzania mającej siedzibę w innym państwie członkowskim.

W istocie sama okoliczność, że państwo członkowskie przyznało organizacji zbiorowego zarządzania w zakresie zarządzania prawami autorskimi odnoszącymi się do jednej z kategorii chronionych utworów monopol na terytorium tego państwa członkowskiego, nie jest sama w sobie sprzeczna z art. 102 TFUE.

Jednakże postanowienie to należy interpretować ten sposób, że o nadużyciu pozycji dominującej może świadczyć narzucanie przez tę pierwszą organizację zbiorowego zarządzania za jej usługi stawek cenowych znacząco wyższych od tych stosowanych w innych państwach członkowskich, pod warunkiem że porównanie stawek cenowych zostało przeprowadzone na jednorodnej podstawie, lub stosowanie wygórowanych stawek cenowych, które nie pozostają w rozsądnym związku z wartością ekonomiczną wykonanego świadczenia. Ponadto gdyby istnienie takiego nadużycia zostało stwierdzone i gdyby owo nadużycie stanowiło skutek uregulowania znajdującego zastosowanie do tej organizacji zbiorowego zarządzania, to wspomniane uregulowanie byłoby sprzeczne z art. 102 TFUE i z art. 106 ust. 1 TFUE.

Do sądu odsyłającego należy ustalenie, czy taka sytuacja ma ewentualnie miejsce w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym.

(por. pkt 84, 89–92; pkt 3 sentencji)